

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

پیشگیری از رفتار مخاطره آمیز

در نوجوانان و جوانان

سنین بلوغ

دختران و پسران

ستاد طرح بسیج سلامت دانش آموز

عنوان و نام پدیدآور: پیشگیری از رفتار مخاطره آمیز در نوجوانان و جوانان: سنین بلوغ/ گردآوردندگان زهرا علامه... او دیگران؛ [برای] ستاد طرح بسیج سلامت دانش آموز.

مشخصات نشر: اصفهان: شهید حسین فهمیده، ۱۳۸۹.

مشخصات ظاهری: ۳۳۲ص: مصور(رنگی)، جدول

شابک: ۰-۳۷-۰۳۱۸-۹۶۴-۹۷۸

وضعیت فهرست نویسی: فیبا

یادداشت: گردآوردندگان فضل الله صابری، زهرا علامه، مرتضی اسپنانی، خاطره آزاد

یادداشت: واژه نامه

موضوع: بلوغ (روان شناسی)

موضوع: نوجوانان -- روان شناسی

شناسه افزوده: علامه زهرا،

شناسه افزوده: ستاد طرح بسیج سلامت دانش آموزان

رده بندی کنگره: ۹۱۳۸۹ پ/۷۲۴ BF

رده بندی دیویی: ۵/۱۵۵

شماره کتابشناسی ملی: ۲۰۱۷۸۶۶

انتشارات شهید حسین فهمیده

عنوان: پیشگیری از رفتار مخاطره آمیز در نوجوانان و جوانان - سنین بلوغ
گردآوردندگان: فضل ا... صابری - زهرا علامه - مرتضی اسپنانی - خاطره آزاد
ویراستار علمی: دکتر زهرا علامه - دکتر عطا الله قهیری
ویراستار فرهنگی و مذهبی: حجه الاسلام محمود الهی
انتشارات: شهید حسین فهمیده - جمعیت هلال احمر استان اصفهان
مدیر مسئول: عبدالرسول ملک احمدی
تعداد صفحات/ قطع: ۳۳۲/ وزیري
لیتوگرافی: پارسا
چاپ: رضوی
صحافی: سلام
شمارگان: ۱۰۰۰۰ نسخه
بهاء: ۳۵۰۰ تومان

ISBN : 978-964-218-037-0

شابک: ۰-۳۷-۰۳۱۸-۹۶۴-۹۷۸

- ۶ پیشگفتار.....
- ۸ تفاهم نامه همکاری.....
- ۹ خلاصه شیوه نامه طرح بسیج سلامت دانش آموز.....

فصل اول: آشنای با دوره ی نوجوانی

- ۱۹ آشنایی با دوره نوجوانی.....
- ۲۰ تغییرات همگانی دوران بلوغ.....
- ۲۱ رشد جنسی.....
- ۲۲ رشد شناختی در نوجوان.....
- ۲۴ رشد اجتماعی.....
- ۲۸ رشد عاطفی.....
- ۳۲ رشد مذهبی.....

فصل دوم: تعریف و اهمیت دوران نوجوانی

- ۳۹ تعریف و اهمیت دوران نوجوانی.....
- ۴۰ چرا بهداشت نوجوانان اهمیت دارد؟.....
- ۴۱ چالشهای سلامت در این دوران چیست؟.....

فصل سوم: تعریف بلوغ و مراحل آن

- ۴۷ تعریف بلوغ و مراحل آن.....
- ۵۳ انواع بلوغ جنسی.....
- ۵۵ سن شروع بلوغ.....
- ۵۶ تقدم بلوغ شرعی دختران بر پسران.....

فصل چهارم: دختران و پسران و تغییرات مختلف دوره ی بلوغ

- ۵۹ بلوغ دختران.....

- ۶۰ بلوغ شرعی دختران
- ۶۸ بلوغ شرعی پسران
- ۷۶ برای مقابله با تغییرات روحی بلوغ چه باید کرد؟

فصل پنجم:

بیماریهای شایع و مشکلات اجتماعی دوران بلوغ دختران و نحوه ی برخورد با آنها

- ۸۵ مهمترین مشکلات دوران بلوغ دختران که مراجعه به پزشک در آنها الزامی است
- ۹۶ بلوغ زودرس و دیر رس دختران
- ۱۰۳ آسیب شناسی بلوغ دختران

فصل ششم: مشکلات احتمالی دوران بلوغ پسران و نحوه ی برخورد با آن

- ۱۱۱ بلوغ زودرس جنسی در پسران
- ۱۱۴ بلوغ دیررس جنسی در پسران

فصل هفتم: بهداشت دوران بلوغ دختران و پسران

- ۱۱۹ بهداشت دوران بلوغ دختران
- ۱۲۹ رژیم لاغری در دوران بلوغ
- ۱۴۴ بهداشت دوران بلوغ پسران
- ۱۴۷ نقش ورزش در بهداشت دوران بلوغ

فصل هشتم: رسیدن به سن تکلیف و وظایف کلی خاص دوران بلوغ

- ۱۵۵ نوجوان و تکلیف
- ۱۵۹ تکالیف خاص دختران
- ۱۶۷ تکالیف خاص پسران

فصل نهم: امیال مختلف دوران بلوغ و شیوه کنترل آنها

- ۱۷۳ کنترل و تسلط بر میل جنسی
- ۱۸۲ علل انحرافات جنسی
- ۲۰۳ غریزه جنسی و راههای کنترل آن

- ۲۱۰ کنترل میل جنسی
- ۲۲۸ آسیب‌های بی حد و حصر روابط پسر و دختر

فصل دهم: نقش پوشش مطلوب و حجاب مقبول در بهداشت دوران بلوغ دختران

- ۲۴۴ پایه های حجاب

فصل یازدهم: انتخاب دوست در دوران بلوغ

- ۲۵۱ انتخاب دوست در دوران بلوغ
- ۲۵۳ معیارهای انتخاب دوست در نوجوان

فصل دوازدهم: تاثیر رسانه های جدید و کنترل نشده بر بلوغ

- ۲۶۵ تاثیر رسانه های جدید و کنترل نشده بر بلوغ
- ۲۶۸ ترویج فرهنگ غربی و ایجاد بحران هویت
- ۲۶۹ اعتیاد به اینترنت و بازماندن از رشد علمی و جسمی
- ۲۷۶ شرطی سازی ناهنجاریها
- ۲۸۷ راهکارهای اصلاحی
- ۲۹۰ بلوتوث فناوری مدرن اما شوم برای نوجوانان
- ۲۹۴ تاثیر شنیدن ترانه‌های موهن بر رفتار جنسی نوجوان

فصل سیزدهم: نقش مربیان و والدین بر بهداشت بلوغ نوجوانان

- ۲۹۹ نقش مربیان و والدین بر بهداشت بلوغ نوجوانان
- ۳۰۰ چالشهای سلامت در دوران نوجوانی
- ۳۱۲ نقش والدین، مربیان و اولیا در تربیت نوجوانان
- ۳۲۲ مختصر و مفید درباره ایدز

پیشگفتار:

زندگی در عصر حاضر در محیطی مملو از تغییر و تحولات بارز و بی‌نظیر به وقوع می‌پیوندد. تعامل ویژگی‌های فردی از کودکی تا سالمندی (به ویژه دوره نوجوانی و جوانی) با محیطی پیچیده و متغیر تعیین کننده نحوه سازگاری و رفتارهای مرتبط با سلامت افراد می‌باشد. وقوع چنین تغییرات گسترده‌ای در معیارهای اجتماعی فناوری ارتباطات علی‌رغم پیامدهای مثبت برای رشد و توسعه فردی و اجتماعی، بعنوان عوامل خطر نیز محسوب می‌شوند و احتمال بروز رفتارهای نایمن و پرخطر را افزایش می‌دهند. چنین رفتارهایی سلامت جسمانی، انجام تکالیف بهنجار و متناسب با سطح رشد افراد، ایفای نقش‌های اجتماعی مورد انتظار، اکتساب مهارت‌های اساسی، دستیابی به احساس شایستگی، کفایت و کسب آمادگی مناسب برای انتقال به مراحل بعدی رشد و مقابله با شرایط جدید را به مخاطره می‌اندازد.

با درک حقایق مذکور لزوم پرداختن به رفتارهای تهدید کننده سلامتی در جوامع پیچیده و در حال تحول اجتناب ناپذیر می‌باشد. استان اصفهان «طرح بسیج سلامت دانش آموز» را با هماهنگی و همکاری بین بخشی برنامه‌ریزی نموده، امید است با تقویت همکاری‌های بین بخشی و مشارکت فعال گروه عظیم نوجوانان، جوانان و اولیاء آنان شاهد کاهش رفتارهای پرخطر و ارتقاء سطح سلامت جسمی، روحی و معنوی آنان باشیم.

در این خصوص طرح بسیج سلامت دانش آموز با هماهنگی، همکاری و پشتیبانی جناب آقای دکتر علیرضا ذاکر اصفهانی (استاندار اصفهان)، جناب آقای سید مجید عاملیان (مدیر کل آموزش و پرورش استان اصفهان)، جناب آقای دکتر کمال حیدری (معاون بهداشتی و رئیس مرکز بهداشت استان اصفهان)، سردار غلامرضا سلیمانی (فرمانده سپاه صاحب الزمان «عج»)، سردار حسن کرمی (فرمانده انتظامی استان اصفهان)، جناب آقای مهندس بهزاد بزرگ‌زاد (مدیر عامل سازمان آتش نشانی و خدمات ایمنی شهرداری اصفهان)، جناب آقای دکتر سید احمد نواب

(مدیر عامل جمعیت هلال احمر استان اصفهان)، جناب آقای مهندس علی کلباسی (مدیر کل صدا و سیما مرکز اصفهان)، جناب آقای محمود محمدزاده (مدیر کل سازمان بهزیستی استان اصفهان)، جناب آقای مهندس حسینعلی شمعیان (مدیر کل اداره حمل و نقل و پایانه‌های استان اصفهان)، جناب حجة الاسلام مهدی امینی (رئیس سازمان ملی جوانان استان اصفهان)، جناب آقای مصطفی نوریان (معاون حمل و نقل و ترافیک شهرداری اصفهان)، و جناب آقای حبیب ا... تحویل پور (معاون فرهنگی اجتماعی شهرداری اصفهان)، برنامه‌ریزی گردیده است. که از زحمات این عزیزان سپاسگزاری می‌نماییم. امید است در این حرکت بنیادی و اساسی گام‌های مؤثر برداشته شود.

ستاد طرح بسیج سلامت دانش آموز استان اصفهان

بسمه تعالی

تفاهم نامه همکاری

من می‌خواهم این پیام را به همه مسئولان برسانم که باید همه مسئله جوانان را، آینده جوانان را، برنامه‌ریزی برای جوانان را، یک مسئله درجه یک و جدی به حساب بیاورند، این اجتناب ناپذیر است. مقام معظم رهبری

ارتقای سلامت امروزه به عنوان یک مفهوم کلیدی در راستای توسعه جوامع به حساب می‌آید. چرا که انسان محور توسعه پایدار محسوب شده و سلامتی نیز ابعاد گسترده‌ای همچون سلامت جسمی، روانی، اجتماعی و معنوی را در برمی‌گیرد، بدیهی است که نیل به این هدف نیازمند همکاری و مشارکت گسترده کلیه سازمان‌ها و نهادهای اجتماعی می‌باشد و از طرفی تأمین حفظ و ارتقای سلامت مردم و توانمند سازی آنان نیازمند جهادی عظیم برای توسعه رفتارهای سالم، توانمند سازی و حساس نمودن جامعه برای حفظ سلامت خود و خانواده، پیشگیری از رفتارهای مخاطره آمیز می‌باشد. آموزش سلامت به نوجوانان و جوانان کشور از یک سو موجب افزایش دانش، نگرش و مهارت‌های خاص سلامت در میان آنان شده تا زندگی فردی، خانوادگی و اجتماعی سالم تری داشته باشند و از سوی دیگر آنان را به الگوی عملی و مروج سالم زیستن برای هم سن و سالان، نوجوانان و جوانان مبدل می‌سازد. در این راستا طرح بسیج سلامت دانش آموز (طرح ابتکاری استانی) با هدف پیشگیری از رفتارهای پر خطر در سنین مدرسه و آموزش مهارت‌های زندگی با همکاری فی ما بین دستگاه‌ها و نهادهای ذیل در قالب شیوه نامه، تقویم آموزشی، نظام تبلیغی و تشویقی، برنامه‌ریزی گردیده است. امید است در این حرکت بنیادی و اساسی گامی مؤثر برداشته شود.

سید مرتضی پختیاری
رئیس هیئت مدیره
سازمان بهزیستی استان آذربایجان شرقی

کمال حبیبی
مدیر کل بهداشتی و رئیس مرکز بهداشت استان آذربایجان

حجت‌الاسلام محمدباقر
مدیر کل آموزش، فرهنگ و تعلیمات عالی استان آذربایجان

سید محمد راجی
مدیر کل بهزیستی استان آذربایجان

سید مهدی صدرزاد
رئیس سازمان ملی جوانان استان آذربایجان

سید علی نوروزیان
مدیر کل ورزش و تفریح استان آذربایجان

سرتیپ دوم پاسدار شادمانی خیرعلی
فرمانده منطقه خادوگک بسیج سپاه آذربایجان

منوچهر ایرانی
رئیس سازمان آموزش، پرورش و تربیت استان آذربایجان

پیرام نازکیانی
مدیر عامل سازمان آتش نشانی و خدمات ایمنی شهرداری تبریز و مسئول بسیج شهرداری تبریز

سید احمد زاهدی
مدیر عامل جمعیت خیرات و احسان استان آذربایجان

علی اکبرایی
مدیر کل صدا و سیما، مرکز آذربایجان

حبیب الله تهرانیپور
مدیر کل فرهنگ و اجتماعی شهرداری آذربایجان

خلاصه شیوه نامه طرح بسیج سلامت دانش آموز

طرح بسیج سلامت دانش آموزی به عنوان یک طرح ابتکاری در استان اصفهان با هماهنگی و همکاری ۱۴ دستگاه دولتی از سال ۸۵ به اجرا در آمده است که به اختصار به اهداف و برنامه‌های آن می‌پردازیم:

هدف کلی:

پیشگیری از رفتارهای پرخطر در سنین مدرسه و آموزش مهارت‌های زندگی.

اهداف اختصاصی:

- * افزایش مشارکت دانش آموزان، به خصوص بسیجیان در برنامه‌های سلامت جامعه از طریق مدرسه.
- * ارتقاء ارتباط والدین با مدرسه برای پیشگیری از رفتارهای پرخطر در سنین مدرسه.
- * افزایش سطح مشارکت فرهنگیان در پیشگیری از رفتارهای پرخطر در سنین مدرسه.
- * ارتقاء سطح آگاهی، نگرش و مهارت دانش آموزان در پیشگیری از رفتارهای پرخطر در سنین مدرسه.

حیطه عمل:

طرح در رابطه با آموزش و پیشگیری ۷ رفتارهای پرخطر در سنین مدرسه و آموزش‌های مهارت‌های زندگی در خصوص این ۷ رفتار برای کلیه دانش آموزان مدارس راهنمایی و متوسطه استان به تناسب ضرورت طی ۴ سال تحصیلی (۸۶ - ۸۵ تا ۸۹ - ۸۸) به اجرا در می‌آید.

- * سوء مصرف مواد
- * سوانح و حوادث
- * مصرف دخانیات
- * سن بلوغ
- * کم تحرکی
- * تغذیه نامناسب
- * خشونت

ستاد طرح:

طرح بسیج سلامت دانش آموز توسط ستاد استانی، برنامه ریزی و اجرا می‌گردد. ضمناً طرح بسیج سلامت دانش آموز در هر شهرستان دارای ۳ سطح ذیل می‌باشد:

سطح اول: ستاد شهرستان

اعضای ستاد شهرستان به عنوان هسته علمی آموزشی وظیفه برنامه‌ریزی، سازماندهی، هماهنگی و اجرا و نظارت بر طرح بسیج سلامت دانش آموز را برای هر رفتار در شهرستان به عهده دارند.

سطح دوم: پیام رسانان

پیام رسانان افراد واجد شرایطی هستند که باید توسط ستاد شهرستانها (هسته علمی آموزشی) در قالب کارگاه‌های آموزشی براساس طرح درس کاملاً توجیه شوند تا توانمندی آموزشی جمعیت هدف را پیدا نمایند.

تبصره: پیام رسانان برای هر رفتار پر خطر در سنین مدرسه و آموزش‌های مهارت‌های زندگی براساس توانمندی و مساعدت دستگاه‌های همکار در تقویم اجرایی آموزش هر رفتار تعریف می‌گردند.

سطح سوم: جمعیت هدف

جمعیت هدف، کلیه دانش آموزان مقاطع تحصیلی استان و خانواده محترم آنها هستند که باید توسط پیام رسانان، آموزش دیده و نتایج آموزش خود را بصورت‌های مختلف فرهنگی، هنری، مسابقه و... منعکس نمایند.

تبصره: جمعیت هدف برای هر رفتار پر خطر در سنین مدرسه و آموزش مهارت‌های زندگی نیز در تقویم اجرایی آموزش هر رفتار مشخص می‌گردد.

شیوه اجرا:

- * تشکیل ستاد طرح در استان و شهرستان به صورت مرتب و مستمر.
- * توجیه ستاد طرح شهرستان (هسته علمی آموزشی) نسبت به اهداف، برنامه‌ها، مباحث درسی و... در قالب همایش.
- * شناسایی، انتخاب و آموزش پیام رسانان توسط ستاد طرح شهرستان.
- * سازماندهی و برنامه ریزی برای آموزش جمعیت هدف توسط پیام رسانان.
- * برگزاری مسابقات و تدابیر لازم برای جمعیت هدف به منظور به دست آوردن نتایج و اثر بخشی آموزش.
- * نظارت و کنترل بر سیر مراحل اجرا توسط ستادهای استان و شهرستان.
- * تهیه و تنظیم گزارش از سیر مراحل اجرا.

وظایف دستگاه ها:

وظایف عمومی:

- * ایجاد هماهنگی‌های لازم در دستگاه‌های مربوطه.
- * ارسال ابلاغیات لازم به زیر مجموعه در استان و شهرستان.
- * همکاری در تهیه جزوات و لوازم کمک آموزشی.
- * هدایت کلیه امکانات و پتانسیل مربوطه در اجرای کیفی طرح.
- * ایجاد وحدت رویه و جلوگیری از کارهای موازی در دستگاه مربوطه.
- * هدایت کلیه سیاست‌ها و تدابیر استانی در اجرای کیفی طرح.

وظایف اختصاصی:

- وظایف اختصاصی برای هر رفتار از ۷ رفتار پر خطر در سنین مدرسه براساس تصمیمات و توافقات ستاد طرح استان مشخص می‌گردد.
- تبصره:** دستگاه‌های همکار جدای از وظایف تعیین شده باید با تعامل و همکاری صد در صد برای تحقق این حرکت بنیادی و اساسی تلاش لازم را به عمل آورند.

در پایان از اعضای ستاد طرح بسیج سلامت دانش آموز استان به پاس زحمات و تلاش بی‌شائبه، تقدیر و تشکر به عمل می‌آید.

جناب آقای امین حاتمیان (مشاور جوان در امور اجتماعی استانداری اصفهان)
جناب آقای سعید باقری (کارشناس مسئول بهداشت و تغذیه سازمان آموزش و پرورش)
سرکار خانم راضیه امیدی (کارشناس مسئول بهداشت مدارس و مشارکت مردمی مرکز بهداشت استان)

جناب آقای ابوالفضل سلیمی (مدیر مشارکت عمومی معاونت اجتماعی و ارشاد نیروی انتظامی)
سرکار خانم خاطره آزاد (رئیس امور فوق برنامه جمعیت هلال احمر)
جناب آقای علی اکبر نعمت الهی (کارشناس مسئول آموزش سازمان آتش نشانی)
جناب آقای فضل ا... صابری (مشاور مدیر کل صدا و سیما)

جناب آقای ناجی (کارشناس معاونت پیشگیری سازمان بهزیستی)
جناب آقای محمد علی اسماعیل زاده (کارشناس اداره حمل و نقل و ترافیک شهرداری)
سرکار خانم نرگس یالوردی (کارشناس آموزش معاونت حمل و نقل و ترافیک شهرداری)
جناب آقای حامد اهتمام (مسئول تشکل‌های سازمان ملی جوانان)

جناب آقای رسول خرمیان (کارشناس فرهنگی و پیشگیری شورای هماهنگی مواد مخدر)
جناب آقای دکتر مجید منصور وار (کارشناس بهداشت و محیط زیست سازمان بسیج سازندگی)
جناب سرهنگ پاسدار سید حسین انوری (دبیر ستاد طرح بسیج سلامت دانش آموزی استان اصفهان)

جناب سرهنگ پاسدار مصطفی بند علی (کارشناس سازمان بسیج دانش آموزی سپاه صاحب الزمان "عج" اصفهان)

جناب سرهنگ پاسدار سید عظیم فاطمی (دبیر ستاد طرح بسیج سلامت دانش آموزی استان اصفهان)

ستاد طرح بسیج سلامت دانش آموز استان اصفهان

مقدمه ناشر:

سلامت مفهومی پویا و متأثر از شرایط اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی می‌باشد به طوری که دیگر، تنها نبود بیماری به معنای سلامت نیست بلکه سلامت را حالتی می‌دانند که در آن افراد از رفاه کامل جسمی، روانی، اجتماعی و معنوی برخوردار بوده و زندگی با نشاطی داشته باشند. در سال‌های اخیر برنامه‌های سلامت از شکل بیماری نگر به شکل سلامت نگر تغییر یافته است که در آن توانمند سازی مردم برای تسلط بر سلامت خود جایگاه محوری دارد. فرایندی که ضرورتاً باید از سنین کودکی و نوجوانی آغاز گردد تا برای تمام عمر، فرد را در برابر مخاطرات مهم سلامت حفاظت کند. ارتقای سلامت امروزه به عنوان یک مفهوم کلیدی در راستای توسعه جوامع به حساب می‌آید. چرا که انسان محور توسعه پایدار محسوب شده و سلامتی نیز ابعاد گسترده ای همچون سلامت جسمی، روانی، اجتماعی و معنوی را در بر می‌گیرد. بدیهی است که نیل به این هدف نیازمند همکاری و مشارکت گسترده کلیه سازمان‌ها و نهادهای اجتماعی می‌باشد و از طرفی تأمین، حفظ و ارتقای سلامت مردم و توانمند سازی و حساس نمودن جامعه برای حفظ سلامت خود و خانواده، پیشگیری از رفتارهای مخاطره آمیز در کشور است و در این راستا تفکر بسیجی می‌تواند زینت بخش این حرکت باشد.

آموزش سلامت به نوجوانان و جوانان کشور از یک سو موجب افزایش دانش، نگرش و مهارت‌های خاص در میان آنان شده تا زندگی فردی، خانوادگی و اجتماعی سالمتر داشته باشند و از سوی دیگر آنان را به الگوی عملی و مروج سالم زیستن برای هم سن و سالان، نوجوانان و جوانان مبدل می‌سازد. در اینجا لازم است از جناب آقای دکتر سید احمد نواب (مدیر عامل) و جناب آقای نوید متقی معاون امور جوانان جمعیت هلال احمر استان اصفهان که در چاپ این کتاب ما را یاری نمودند صمیمانه سپاسگزاری می‌کنیم.

ستاد طرح بسیج سلامت دانش آموز استان اصفهان

مقدمه

امروزه بر یادگیری رفتارهای صحیح جنسی در دوران نوجوانی تأکید زیادی می‌شود. اکثر متخصصان معاصر، به‌ویژه جامعه‌شناسانی نظیر گگنن و سایمون، معتقدند که نقش‌های اولیه‌ی جنسی و دستورالعمل‌ها برای اجرای آن نقش‌ها به‌تدریج در دوران نوجوانی شکل می‌گیرند. در این دوران، فرد جوان با نمایشنامه‌ی جنسی‌ای که جامعه برای این قشر طراحی می‌کند آشنا می‌شود. دستورالعمل‌های جنسی متفاوت رایج میان همسالان از طرف دیگر به شکل‌گیری خیال‌پردازی‌های جنسی کمک می‌کند و در نهایت به تعاملات جنسی می‌انجامد. مواجهه با سناریوهای مختلف جنسی در جامعه، نوجوان را در معرض تجربه و پذیرش خطرات جنسی قرار می‌دهد.

شکاف بزرگی میان فرهنگ جنسی نسل حاضر و نسل‌های گذشته وجود دارد. شاید تفاوت تفسیر و تعبیر مفاهیمی مانند اخلاق، عفت و شرافت در بین نسل‌ها، در شروع یا عدم شروع زودرس فعالیت‌های جنسی مؤثر بوده است. به‌هرحال، احترام به حقوق جنسی نوجوانان و جوانان فرصت نزدیک شدن به دنیای جنسی آنها را به والدین و متخصصان خواهد داد و باید از این فرصت‌ها برای همگون‌سازی ارزش‌ها و مفاهیم جنسی دو نسل سود جست. اگر به این شکاف بزرگ فرهنگی آگاه نباشیم، در مدیریت رفتارهای جنسی نوجوانان دچار اشتباهات جبران‌ناپذیری خواهیم شد.

بسیاری از والدین چنین خواسته‌ای دارند و نمی‌خواهند فرزندشان زود وارد دنیای جنسی شود. آنها می‌خواهند تکامل جنسی نوجوانان را به تعویق بیندازند. همان‌طور که می‌دانیم، یکی از عوامل دخیل در شروع زودرس فعالیت‌های جنسی، بلوغ جسمی است. شاید به همین دلیل است که خانواده‌ها فکر می‌کنند اگر جلو بلوغ جسمی فرزندشان را بگیرند، از فعالیت‌های جنسی او هم جلوگیری خواهند کرد. اما واقعیت آن است که بلوغ جسمی فقط بخش بسیار کوچکی از تکامل جنسی و افکار جنسی نوجوان را به خود اختصاص می‌دهد و موجودیت جنسی بخشی از هستی فرد است. اینکه آموزش‌های صحیح جنسی در دوران نوجوانی، بخصوص به دختران نوجوان، چه تأثیراتی در زندگی و سلامت جنسی آنان در آینده خواهد داشت؟ باید گفت این بر عهده‌ی والدین و متصدیان آموزش و پرورش جامعه است که به دختران نوجوان بیاموزند؛ چگونه با مسائل جنسی خودشان کنار بیایند. باید به این گروه آموزش داده شود تا بتوانند در آینده انتخاب‌های جنسی درستی داشته باشند و در دوران بزرگسالی از موجودیت جنسی خود لذت شروع ببرند. در برخی از جوامع، اجتماعی شدن نوجوانان در رابطه با نقش جنسیتی‌شان بسیار پیچیده است و چارچوب

روشن و قابل قبولی برای بیان و ابراز احساسات جنسی تعریف نشده است. دختران نوجوان پیام‌های متضاد و متفاوتی از اطراف خود دریافت می‌کنند. آنها در معرض پیام‌های اعضای خانواده، همسالان و افراد جامعه قرار دارند. مراقبت‌های بهداشت جنسی باید جزئی از نظام سلامت کشورمان باشد. مشاوره‌های جنسی برای نوجوانان، بخصوص به شکل جلسات پرسش و پاسخ با متخصصان این رشته، باید در برنامه‌ها گنجانده شود. مطالعات نشان داده‌اند که نوجوانان از جمله گروه‌های فراموش‌شده‌ی جوامع‌اند و آگاهی و اطلاعات کافی دریافت نمی‌کنند. خانواده‌ها هم در مرحله‌ی اول باید بپذیرند که نوجوانانشان دارای موجودیت جنسی هستند و باید به حقوق جنسی آنها احترام گذاشته شود. خانواده‌های ما در حال حاضر قبول کرده‌اند که نوجوانانشان از فرهنگ جنسی متفاوتی تبعیت می‌کنند. پس باید بتوانند راهکارهای متناسب با فرهنگ جامعه را هم بپذیرند و به هدف پرورش جنسی صحیح فرزندانشان دست یابند.

گروه‌بندی نوجوانان با تکیه‌ی صرف بر علائم بلوغ کاملاً نادرست است و مشکلاتی را ایجاد خواهد کرد. فرض کنید که می‌خواهیم محتوای آموزش جامع جنسی متناسب با تکامل نوجوانان را طراحی کنیم. همه‌ی نوجوانان یک کلاس ممکن است از نظر جسمی بالغ شده باشند اما درک یکسانی از مفاهیم جنسی نداشته باشند. پس بلوغ و ادراک جنسی هرکدام از دانش‌آموزان روند متفاوتی خواهد داشت. متأثر از محیطی که هر نوجوان در آن زندگی می‌کند، ممکن است این روند تکاملی برای یکی در ۱۰ سالگی شروع شود و برای دیگری از ۱۴ سالگی؛ حتی اگر سطح تحصیلات آنها و سن مدرسه‌ای‌شان یکسان باشد. آنها در خانواده‌های متفاوت، با سطح آگاهی، باورها، ارزش‌ها و هنجارهای متفاوت زندگی می‌کنند که این عوامل بر روند تکاملی نوجوان تأثیر بسیار دارند.

والدین عزیز!

نوجوانی که از آغاز بلوغ،

به سراغ پسر و دخترتان می‌آید

دوره حساسی است.

مثل هر مرحله دارای خصوصیتی است.

وضع این دوره بمانند پلی است،

گر که کودک به سلامت گذرد از این پل

پس از این گردنه همپای بزرگسالان است.

آدمی گر که در این مرحله اصلاح نشد،

باز پروردن او دشوار است.